

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Жешувський університет (Республіка Польща)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)**

Матеріали

IV Міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

12 грудня 2019 року

**Харків
2020**

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

ISBN 978-966-8196-19-5

Редакційна колегія:

Бойчук Ю. Д. – д-р пед. наук, професор, проректор з наукової роботи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Золотухіна С. Т. – д-р пед. наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Пісоцька М. Е. – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ткачова Н. О. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Кін О. М. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 1 від 10 січня 2020 року)*

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 12 грудня 2019 р.) / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. – Харків : «Мітра», 2020. – 447 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, студентів з питань розвитку педагогічної науки й освіти, психолого-педагогічних аспектів інклюзивної освіти, реалізації інноваційних технологій, розвитку обдарованої особистості в сучасному освітньому середовищі, професійної підготовки фахівця а також сучасних проблем порівняльної педагогіки.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, магістрам і студентам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

Видано за рахунок авторів.

ISBN 978-966-8196-19-5

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2020

Вправа 2. *Налаштування на професійний стиль спілкування.* Я зацікавлений розв'язанням професійних ситуацій. Я зможу їх розв'язати. Я вивчав медичну деонтологію і розумію, що налаштування на самоконтроль і саморегуляцію є першочерговим у професійній діяльності лікаря. Я умію спілкуватися з пацієнтами і керівництвом. У мене все вийде на належному рівні, всі учасники професійних ситуацій будуть задоволені.

Отже, нами виявлено проблему недостатньої мотивації майбутніх лікарів-стоматологів до професійно орієнтованої самореалізації. Як результат, запропоновано вибіркову дисципліну «Тайм-менеджмент лікаря» для майбутніх лікарів.

Список використаних джерел

1. Беш Л. В., Дмитришин Б. Я., Беш О. М., Яскевич О. І., Мацюра О. І. Сучасні можливості підвищення мотивації студентів до навчання. *Львівський клінічний вісник*. Пед. проблеми підготовки медиків у ВЗО. №1 (17) 2017. С. 60 – 63.
2. Козова І. Л. Мотивація до навчального процесу студентів – стоматологів у різних системах сучасної освіти. *Проблеми сучасної психології* : зб. наук. праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. 2015. Вип. 30. С. 292 – 304.
3. Котелюх М. Ю. Педагогічні вправи й завдання як засіб формування професійної компетентності майбутніх лікарів. Сучасні концепції викладання природничих дисциплін у медичних освітніх закладах : матеріали XII Міжнародної наук.-метод. інтернет-конф. (Харків, 5-6 грудня 2019 р.). Харків : ХНМУ, 2019. С. 31 – 33.
4. Тихолаз С. І. Педагогічні умови розвитку професійної спрямованості студентів вищих медичних навчальних закладів : дис. 13.00.04. ВДПУ імені М. Коцюбинського. 2011. С. 41 – 95.
4. Юрченко П. О., Паламарчук Н. В. Роль мотиваційного фактору при підготовці медичних кадрів у сучасних умовах реформи охорони. *Підготовка кадрів у сучасних умовах реформи системи охорони здоров'я України*. Тези доповідей навч.-метод. конф. (Вінниця, 15 лютог. 2017 р.) / ред. кол.: В. М. Мороз, Ю. Й. Гумінський, Л. В. Фоміна. 2017. С. 207 – 208.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КЛАСІ ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ

Соколова А. В.

доктор педагогічних наук, професор
професор кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової
підготовки вчителя

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
м. Харків, Україна

Цай Іньін

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня факультету мистецтв
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
м. Харків, Україна

У статті викладено результати теоретичного аналізу поглядів вітчизняних науковців щодо професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, розкрито сутність та зміст його музично-естетичної діяльності в класі постановки голосу.

Ключові слова: майбутній вчитель музичного мистецтва, діяльність, музично-естетична діяльність, підготовка, компетенції.

The article presents the results of the theoretical analysis of the national scientists' views on the professional training of a future Music teacher. The authors have revealed the essence and content of his musical and aesthetic activity in the class of voice setting.

Keywords: future Music teacher, activity, musical and aesthetic activity, training, competencies.

Суттєві зміни в соціально-політичному житті України, пов'язані з інтеграцією до єдиного європейського простору, передбачають модернізацію вітчизняної системи освіти, приведення її у відповідність до європейських стандартів, світових тенденцій розвитку освіти, що потребує трансформації концептуальних засад, актуалізує необхідність гуманістичної спрямованості, індивідуально-особистісної орієнтації освіти. Гуманістична парадигма вимагає переорієнтування освіти на людину, її потреби, інтереси та, як підкреслює О. Отич, «забезпечення цілісного впливу змісту освіти на інтелектуальну та емоційно-почуттєву сфери особистості майбутнього фахівця з метою забезпечення його гармонійного загального і професійного розвитку, формування в нього цілісної картини світу, що складається з наукової та художньої картин світу, кожна з яких є самоцінною і рівноправною» [7].

Спираючись на вищезазначене, можна наголошувати на підвищенні ролі естетичної складової освіти у навчально-виховному процесі, що спрямована на розвиток естетичної діяльності особистості, естетичного освоєння індивідом світу, формування його ціннісних орієнтацій.

Естетична діяльність розглядається науковцями у тісному взаємозв'язку із загальною педагогічною культурою вчителя. На думку О. Барабанщикова, сутність даних понять об'єднує творчість [2].

Розглядаючи педагогічну культуру вчителя музичного мистецтва як особистісне утворення, О. Рудницька характеризує її зміст не як сукупність знань, умінь, особистісних якостей людини, а як узагальнену ознаку змістового наповнення життєдіяльності суб'єкта, стилю та способу його життя, засадами яких є естетична складова [8].

Музика як специфічний вид мистецтва має свою неповторну особливу властивість, бо шляхом цілеспрямованого, систематичного і безпосереднього впливу сприяє формуванню світогляду, моральних якостей, духовної культури

особистості, облагороджує людину, збагачує її естетичний досвід та моральний потенціал, робить її сприйнятливою до прекрасного, розвиває потребу до творчої діяльності, самовдосконалення.

Отже, для вчителя музичного мистецтва набуває актуальності проблема володіння теоретичними та методичними основами музично-естетичної діяльності у різних складових навчально-виховного процесу в ЗВО та продукування її у власній професійній роботі у відповідності до суспільних вимог та ціннісних орієнтацій.

В. Ісаєв, досліджуючи питання підготовки вчителя музичного мистецтва, у музично-естетичну діяльність розглядає як засіб творчої самореалізації вчителя та підкреслює її спрямованість на передачу та створення естетичних цінностей. В. Андрющенко визначає музично-естетичну діяльність як складну діяльність музиканта-педагога, спрямовану на виховання школярів, формування в них емоційно-позитивного і діяльнісного ставлення до музики, свідомого її сприймання, розуміння характеру і логіки її розвитку, навичок музично-творчої діяльності [1].

Узагальнення поглядів науковців [1; 3; 7; 8; 9] дозволяє виокремити структурні компоненти музично-естетичної діяльності вчителя музичного мистецтва, що пов'язані між собою конкретними завданнями, які необхідно вирішувати у системі музично-педагогічного навчання у ЗВО, і зокрема на заняттях з постановки голосу. З-поміж них: музично-естетична освіченість, художньо-естетична спрямованість, співацько-творча активність.

Музично-естетична освіченість передбачає наявність компетентностей у галузі музичного мистецтва, оперування майбутніми вчителями музичного мистецтва знаннями, у тому числі про значущість естетичної складової освіти у становленні, формуванні та зростанні сталої естетичної домінанти у життєдіяльності особистості. Майбутній вчитель музичного мистецтва повинен мати знання закономірностей розвитку співацького голосу на різних вікових етапах, вміння добирати високохудожні вокальні твори, розуміти їхню духовну силу, ціннісну спрямованість та теоретично осмислювати закономірності їх побудов; володіти технологіями опанування художнім образом вокального твору, створення його особистої інтерпретації та втілення її у процесі власного виконання.

На сучасному етапі розвитку інформаційного поля підвищенню ефективності музично-естетичної діяльності сприятиме: впровадження ІКТ технологій; використання майбутніми вчителями музичного мистецтва інтерактивних методів спілкування, скерованих на творчу взаємодію та ціннісне ставлення до вокального виконавства; володіння мовно естетичною грамотністю тощо.

На заняттях з постановки голосу необхідно спиратись на чуттєвий досвід студентів, їх розвинену до певної міри емоційність. У вербальному і не вербальному спілкуванні застосовувати образні вислови, порівняння, епітети, пов'язані як зі слуховими відчуттями, так і з зоровими, дотиковими. Під час співацької діяльності це сприяє активізації розумових процесів, пробуджує певні

уявлення й асоціації, набуті у процесі життєвого досвіду та чуттєвого пізнання світу.

Художньо-естетична спрямованість передбачає розвиток естетичного ставлення особистості студента до навколишньої дійсності, виховання світоглядних уявлень, розуміння зв'язків вокального мистецтва з життєдіяльністю людини, стимулювання художньо-образного мислення, збагачення емоційно-почуттєвої сфери, підвищення рівня виконавської майстерності, артистичності, відповідальності за розвиток естетичного сприйняття у слухачів. Вона визначає динаміку та ієрархію розвитку інтересів, потреб, мотивів особистості студента в музично-естетичній діяльності. За допомогою художньо-естетичної спрямованості здійснюється розвиток емоційного сприймання прекрасного в мистецтві і навколишній дійсності. Сприймання краси збуджує мислення, наповнює його інтелектуально-емоційним змістом, спонукає до активної співацької діяльності.

Професійно-творча активність виявляється у прагненні до художньо-творчого самовдосконалення, розвитку здатності сприймати, оцінювати та інтерпретувати вокальні твори різних жанрів, висловлювати особистісне ставлення до них, професійно аргументуючи свої думки та оцінки; застосовувати методичні вміння й навички в передачі естетичних знань та вмінь своїм вихованцям.

Таким чином, музично-естетична діяльність відіграє особливу роль у розкритті творчого потенціалу особистості, збагачує її естетичний досвід та моральний потенціал, розвиває емоційно-чуттєве самовираження, трансформується в інші сфери соціальної та художньої практики людини, сприяє її духовному збагаченню. Величезне значення в даному процесі має особистість учителя. Тому, в професійному становленні, формуванні та розвитку майбутнього вчителя музичного мистецтва актуалізується проблема підготовки його до музично-естетичної діяльності в класі постановки голосу. Одним із шляхів її вирішення може бути підвищення рівня музично-естетичної освіченості, художньо-естетичної спрямованості та співацько-творчої активності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В. П. Педагогічні умови формування готовності майбутніх вчителів музики до музично-виконавської діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2000. 276 с.
2. Барабанщиков А.В. Проблемы педагогической культуры преподавателей вузов (К вопросу о сущности педагогической культуры). *Советская педагогика*. 1981. № 5. С. 71-77.
3. Дем'янчук О.Н. Музично-естетичний інтерес і його роль у формуванні особистості. *Музичне мистецтво у духовному розвитку творчої індивідуальності особистості* : зб. ст. Чернігів : ОІПКУ, 2003. С. 44-48.
4. Кремень В. Г. Енергія інтелекту. *Освіта*. 2011. №14. С. 4–5.
5. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. Київ : Освіта України. 2008. 272 с.

6. Отич О. М. Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання : теоретичний і методичний аспекти : монографія. Чернівці : Зелена Буковина, 2009. 752 с.
7. Отич О. М. Холістична науково-мистецька парадигма освіти як основа ефективного функціонування вищої школи в Україні. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/706227/3/Розділ%20Отич%20О.М..pdf>
8. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна і мистецька : навч. посібник. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2005. 360 с.
9. Черніка М. Дослідження рівня музично-естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. Вип. 48, 2014. С. 234-239.

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Ульянова В.С.

доктор педагогічних наук, доцент
професор кафедри музично-інструментальної підготовки
Харківська гуманітарно-педагогічна академія
м. Харків, Україна

У статті висвітлено питання підвищення якості вищої музично-педагогічної освіти на засадах адаптивного управління. Розкрито сутність понять «якість вищої музично-педагогічної освіти», «адаптивне управління». Проаналізовано можливості підвищення якості зазначеної освіти засобами адаптивного управління. Визначено перспективи подальшого наукового пошуку.

Ключові слова: *якість вищої музично-педагогічної освіти, адаптивне управління, якість керівництва, якість змісту, якість результату.*

The issues of the improving the quality of higher music-pedagogical education on the basis of adaptive management is highlighted in the article. The essence of the concepts of "quality of higher music-pedagogical education", "adaptive management" is revealed. The possibilities of improving the quality of this education by means of adaptive management have been analyzed. The prospects for further scientific research have been determined.

Keywords: *quality of higher music-pedagogical education, adaptive management, quality of management, quality of content, quality of result.*

Інтенсивні зміни в усіх сферах сучасного глобалізованого суспільства зумовлюють висунення принципово нових вимог до цілей, змісту, принципів та форм організації вищої музично-педагогічної освіти. Адже її подальший розвиток, з одного боку, має ґрунтуватися на успадкуванні духовно-культурних цінностей та мистецьких надбань українського народу, а з іншого боку – забезпечувати інтеграцію цієї освіти в європейський освітній простір та передбачати

Крутій К. Л., Попович О. М.	
Можливості використання форсайт-гри у підготовці студентів до роботи в сенсорно збагаченому середовищі з малюками.	362
Лебедева К. О.	
Визначення рівня сформованості професійної компетентності студентів у контексті ресурсного підходу	365
Лей Сяо	
Характерні особливості культурного самовираження у процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва	369
Микитюк С. О.	
Освітнє середовище ЗВО як ресурс якості підготовки майбутніх педагогів-вихователів закладів дошкільної освіти	372
Романюк Д. Х.	
Підготовка майбутніх філологів до організації тьюторської діяльності в університетах	375
Салі О. В.	
Проектні технології формування соціокультурної компетентності студентів у процесі навчання іноземних мов	379
Славінська Ю. С.	
Педагогічні засади мотивації майбутніх лікарів-стоматологів до професійної самореалізації у освітньому процесі в закладах вищої медичної освіти	382
Соколова А. В., Цай Ін'їн	
Підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва до музично-естетичної діяльності в класі постановки голосу	385
Ульянова В.С.	
Підвищення якості вищої музично-педагогічної освіти на засадах адаптивного управління	389
Усиченко О. В.	
Інтелектуально-оцінювальні вміння як важливий складник професійної компетентності майбутніх фахівців кухарської справи	392
СЕКЦІЯ XI	
Студентські студії	
Башкір О. І., Ільченко А. Р.	
Формування термінологічної компетентності учнів на уроках іноземної мови	396
Єсьман І. В., Курасова А. А.	
Формування основ академічної доброчесності в учнів початкової школи	399
Зеленська Л. Д., Шевченко Ю. Д.	
Психолого-педагогічний супровід здобувачів вищої освіти з вадами зору	403
Калашнікова Л. М., Кондратьєва Т. С.	
Дослідницькі завдання як засіб формування дослідницьких умінь здобувачів вищої освіти	407